

UPPSALA
UNIVERSITET

UFV 2021/422

Livslångt lärande vid Uppsala universitet

Slutrapport

Fastställd av projektets styrgrupp 2022-01-26

2022-01-26

Innehållsförteckning

1	Bakgrund och syfte	3
2	Projektorganisation	4
2.1	Delprojekt	4
3	Projektsummering	5
3.1	Gemensam definition och budskap	5
3.2	Delprojekt samverkan	7
3.3	Delprojekt kursutbud och pedagogik	7
3.4	Delprojekt stöd och regelverk	9
3.5	Delprojekt marknadsföring	10
3.6	Omvärldsbevakning	11
4	Måluppfyllelse	12
5	Budgetuppföljning	13
6	Överlämnande	13
6.1	Synliggöra livslångt lärande	14
6.2	Organisation	14
6.3	Skapa ett större kursutbud	15
7	Erfarenheter	16
8	Bilagor	16

2022-01-26

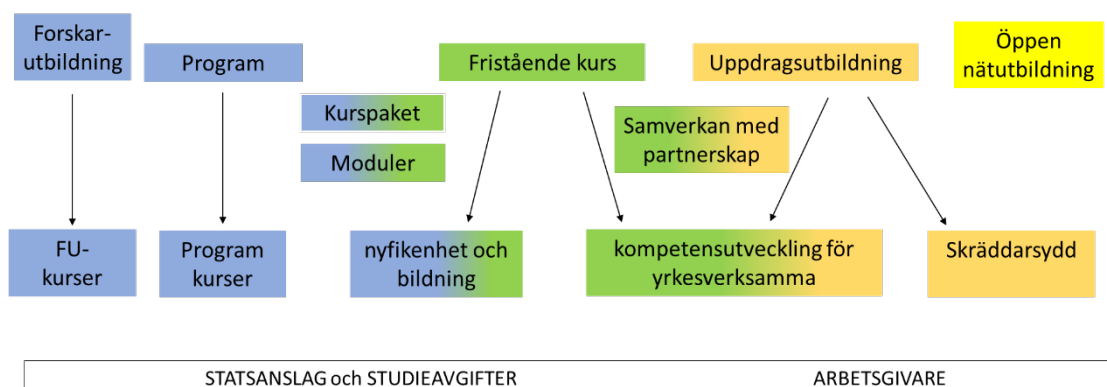
1 Bakgrund och syfte

Den 1 juli 2021 skedde en ändring i högskolelagen vilken tydliggör lärosätenas uppdrag och roll vad gäller livslångt lärande. Med vetskap om detta gav rektor vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap i kompletterande vp2021 uppdraget att leda ett universitetsgemensamt projekt i livslångt lärande. Projektet syftar till att utforma förslag om en långsiktig satsning för livslångt lärande. Utgångspunkt är universitetets ambition att skapa utbildning som ökar individens kompetens och anställningsbarhet och att bidra till att lösa de samhällsutmaningar och snabba förändringar som sker idag, bland annat inom områden som hållbarhet, globalisering, digitalisering och en åldrande befolkning.

Ett övergripande mål är att tydliggöra vad Uppsala universitet har att erbjuda inom livslångt lärande och att positionera universitetet som en ledande aktör inom området. Det här är ett viktigt steg för Uppsala universitet och kan leda till en stor förändring av vårt utbildningsutbud. Livslångt lärande har varit på agendan många gånger men nu finns ett fokus och engagemang på frågan från både regering och arbetslivets parter vilket visar en önskan att möta den här utvecklingen. Uppsala universitet ska då vara förberedda och rustade för att visa vilken bredd Uppsala universitet har att bidra med.

Med en bred tolkning kan i stort sett all utbildning vid universitetet ses som livslångt lärande (figur 1). Projektet önskar dock här avgränsa diskussionen till kompetensutveckling för målgruppen yrkesverksamma och då specifikt yrkesverksamma som har en högskoleutbildning sedan tidigare. Därmed är inte de blå delarna av utbildningsutbudet i figuren direkt kopplat till livslångt lärande och inte heller stora delar av det kursutbud som erbjuds dagtid på campus.

Det handlar om att tillgängliggöra kursutbudet så att universitetsstudier går att kombinera med ett yrkesliv. Utbudet avgränsas därmed till fristående kurser som ges som distansutbildning, sommarkurs eller campuskurser under kvällar och helger. I projektets delrapport (bilaga 1) presenteras en kartläggningen av dessa och för 2019 handlade det om 3470 antagna helårsstudenter, vilket motsvarar 55 % av det totala antalet antagna studenter till fristående kurs och för år 2020 ger motsvarande siffror en ökning till 67 % av antagna helårsstudenter.

Figur 1. Utbildning på Uppsala universitet - ett livslångt lärande

2022-01-26

2 Projektorganisation

Uppdragsgivare:*Rektor***Projektägare:***Johan Tysk* vicerektor, området för teknik och naturvetenskap**Projektledare:***Lena Strålsjö*, utbildningsledare, kansliet för teknik och naturvetenskap, enheten för handläggning, utbildning och lärarekrytering**Styrgrupp:***Johan Tysk* vicerektor, området för teknik och naturvetenskap*Cecilia Johansson*, prodekan utbildning området för teknik och naturvetenskap*Mattias Martinson*, stf vicerektor området för humaniora och samhällsvetenskap*Anja Sandström*, prodekan utbildning farmaci, området för medicin och farmaci*Pernilla Björk*, kommunikationsdirektör*Karin Apelgren*, chef för studentavdelningen*Adam Hallberg*, studentrepresentantAdjungerade: *Lena Strålsjö*, projektledare och *Ulrika Ljungman*, chef för avdelningen för uppdragsutbildning**Projektgrupp:***Lena Strålsjö*, projektledare, *Charlotte Israelsson*, kansliet för medicin och farmaci, *Sara Lilja**Visén*, kansliet för humaniora och samhällsvetenskap, *Sami Vihriälä*, kansliet för teknik och naturvetenskap

2.1 Delprojekt

En stor del av arbetet har genomförts i fyra olika delprojekt; samverkan, kursutbud och pedagogik, stöd och regelverk samt marknadsföring. Styrgruppen har själv arbetat med delprojektet för samverkan (ordf Pernilla Björk), medan det till delprojekten om stöd och regelverk samt marknadsföring har knutits arbetsgrupper som satts samman utifrån frågeställningarna (se nedan). Arbeta med delprojekt kursutbud och pedagogik har skett inom respektive vetenskapsområde och koordinerats via projektgruppen.

Arbetsgrupp stöd och regelverk: Cecilia Marklund/Cilla Häggkvist studentavdelningen (gruppleddare), Lars Hagborg, Lena Strålsjö och Charlotte Israelsson utbildningsledare vid respektive vetenskapsområde, Camilla Lööv Lundin juridiska avdelningen, Pernilla Riben avdelningen för uppdragsutbildning samt Adam Hallberg studentrepresentant

Arbetsgrupp marknadsföring: Joachim Ekström kommunikationsavdelningen (gruppleddare), Annica Lundqvist studentavdelningen, Ebba Burman, Lovisa Svensson, Anna Sonnevi kommunikatörer vid respektive vetenskapsområde, Elisabeth Harryson avdelningen för uppdragsutbildning, Noelia Ollvid alumnkoodinator samt Elin Lörelius avdelningen för gemensam service och administration

2022-01-26

3 Projektsummering

Projektet har haft ett viktigt syfte i att inleda en diskussion om universitetets roll och för hur man vill arbeta för det livslånga lärandet. Styrgruppens breda sammansättning har gjort att dialogen kommit igång över hela universitetet och den 23 september genomfördes ett välbesökt digitalt rektorsseminarium. Projektet har även presenterats vid en verksamhetsområdesträff för externa relationer, avdelningen för kvalitetsutveckling och avdelningen för uppdragsutbildning. Efter slutleveransen kommer ett externt rektorsseminarium att genomföras den 16 februari där Uppsala universitet tagit initiativ till att diskutera ”Vilken är universitets och högskolors roll i det livslånga lärandet?”¹

En stor del av projektet har kretsat kring att definiera livslångt lärande och undersöka om det går att hitta en gemensam bild för hela universitet. Nedan beskrivs utgångspunkten för respektive vetenskapsområdes syn på livslångt lärande. Mer utförlig beskrivning av respektive vetenskapsområdes arbete finns i delrapporten (bilaga 1) samt i leverans samverkan (bilaga 2a).

Vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap arbetar brett och har ett stort utbud av fristående kurser. Det innebär att idén om ett livslångt lärande i mångt om mycket redan genomsyrar verksamheten och utbildningsutbudet. Det vetenskapsområdet däremot saknar är kunskap och erfarenhet av hur de kan nå fram till andra studentgrupper än traditionella studenter. Synliggörande, kategorisering etc.

Vetenskapsområdet för medicin och farmaci arbetar tätt med sina avnämare, särskilt med legitimationsprofessionerna inom vård och omsorg samt apoteksbranschen och har ett brett kursutbud som de kan klassa som livslångt lärande. Vetenskapsområdet behöver dock arbeta för att målgruppsanpassa, tillgängliggöra och synliggöra kurserna bättre. Målgruppen får ofta yrkesspecifik kompetensutveckling inkluderat i sin tjänst. Vetenskapsområdet bör erbjuda ett kompletterande kursutbud.

Vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap är fokuserade på att skapa något nytt som idag inte finns i deras kursutbud. Grundidén är att det i verksamheten och inom befintliga program och kursutbud finns intressanta delmoment och kurser men att de inte alltid är anpassade och tillgängliggjorda för den nya målgruppen.

I kapitlet sammanfattas projektets huvudresultat utifrån de fyra delprojekten samverkan, kursutbud och pedagogik, stöd och regelverk samt marknadsföring. Mer utförlig information hittas i bilaga 2a-d. Slutsatserna från projektet och förslag för universitetets fortsatta arbete med livslångt lärande presenteras i kapitel 6 Överlämnande.

3.1 Gemensam definition och budskap

Projektet arbetar utifrån regeringens definition att livslångt lärande är utbildning som ska stärka och öka den yrkesverksamma individens kompetens och anställningsbarhet samt stärka Sveriges konkurrenskraft.²

¹ [Seminarium 16 februari 2022 om högskolors roll för det livslånga lärandet](#)

² <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-strategiska-samverkansprogram/samverkansprogrammet-kompetensforsorjning-och-livslangt-larande/>

2022-01-26

Målgruppen är individer som redan har en akademisk grundutbildning. Projektet vill med anledning av detta understryka vikten av att upprätthålla en koppling till universitetets alumner.

Projektet ser tre typer av livslångt lärande:

- **Fort- och vidareutbildning/kompetensutveckling:** individens/arbetstagarens behov att utbilda sig för ökad kompetens och utveckling inom samma yrke- eller yrkesområde och för att kunna utföra nya arbetsuppgifter hos arbetsgivaren.
- **Karriärväxling/omställning:** individens behov av att vidareutbilda sig för att kunna byta karriär.
- **Bildning:** individens behov av att utbilda sig för personlig utveckling.

Arbetet med livslångt lärande tar sin utgångspunkt i universitetets mål och strategier.³ Många av de generella skrivningarna omfattar livslångt lärande och påminner om universitetets uppdrag att all utbildning ska leda till att studenter tar ansvar för sitt eget lärande genom hela livet och genom sin grundutbildning får förutsättningar för att ständigt lära nytt:

”Den som genomgår en utbildning vid Uppsala universitet tillägnar sig kunskaper, färdigheter och förhållningssätt för att vara med och leda samhällets framtida utveckling och förnyelse samt för ett fortsatt livslångt lärande.”

Universitetets budskap om varför universitetet gör en satsning på livslångt lärande behöver anpassas till en intern respektive extern målgrupp.

Den interna målgruppen är de som utvecklar och ansvarar för utbildning. Det är primärt medarbetare och ledningar vid fakulteter och institutioner samt medarbetare vid relevanta stödfunktioner som behövs för att möjliggöra utvecklingen av livslångt lärande.

Internt vill universitetet förmedla att livslångt lärande ska ses som en del av grunduppdraget och inte en tillfällig satsning. Syftet är att inspirera till engagemang och att visa att det finns en långsiktig efterfrågan och stöd att få internt. Ordinarie kursutbud kan erbjudas i former som går att kombinera med yrkesverksamhet t ex som distans eller kvällsundervisning. Universitetet bör ta vara på den erfarenhet och kunskap som finns inom organisationen, exempelvis inom uppdragsutbildning och fortbildning.

Förutom att nå potentiella studenter syftar den externa kommunikationen till att nå andra samhällsaktörer, inom såväl offentlig som privat sektor, för att etablera kontakter, informera om universitetets roll och initiera samverkan med externa parter. Med sin unika bredd kan Uppsala universitet erbjuda kombinationer av ämnen och kurser som inte finns att tillgå överallt, och därmed bidra, inte bara till landets konkurrenskraft och innovationsförmåga, utan även till att Sverige växer som kunskapsnation. Investeringar i utbildning och forskning bidrar till en bättre värld, och universitetet utbildar för en lokal, regional, nationell, europeisk och global arbetsmarknad. Detta gäller även för livslångt lärande. Det är viktigt att komma ihåg att Uppsala universitet i kontakter med det omgivande samhället ses som en enhet, inte som en komplex organisation av delvis

³ [Mål och strategier för Uppsala universitet](#)

2022-01-26

självständiga fakulteter. Det är därför av största vikt att universitetets kursutbud kan presenteras på ett samlat sätt.

3.2 Delprojekt samverkan

3.2.1 Intern samverkan och organisation

Idag arbetar olika delar inom universitetet olika med livslångt lärande. Samtliga vetenskapsområden driver olika former av utvecklingsprojekt om livslångt lärande inom sina respektive områden. Målet är att livslångt lärande ska integreras i universitetets ordinarie verksamhet. Delprojektet har i bilaga 2a presenterat en rad behov för att få igång en intern samverkan för att universitetet ska arbeta effektivt med det livslånga lärandet. Det handlar om central verksamhet vid förvaltningen med god kontakt ut till respektive vetenskapsområde. Bland annat lyfts fram att uppdragsutbildning är en idag outnyttjad resurs och att ett utökat samarbete vore fruktsamt. UU Samverkan har endast uppdraget att arbeta mot forskning och en liknande struktur behövs även för att lyfta samverkan inom utbildning.

I en debattartikel i tidningen Curie skriver Ulrika Wallén, policyexpert för kompetensförsörjning vid Svenskt Näringsliv, att livslångt lärande borde göras till ett eget verksamhetsområde vid lärosätena med öronmärkt finansiering⁴. Projektet har i sin omvärldsbevakning sett hur de flesta universitet och högskolor marknadsför livslångt lärande och utbildning för yrkesverksamma sammanslaget med deras respektive avdelning för uppdragsutbildning. På KTH har man gått längre och vid varje skola (vetenskapsområde) utsett en livslångt-lärande-koordinator och därefter skapat olika organisationer. Till exempel har skolan för kemi, bioteknologi och hälsa (CBH) startat en LLL-grupp som förutom LLL-ansvarig består av administrativ chef, utbildningsadministrativt ansvarig, två utbildningshandläggare samt en kommunikatör. Arbetsgruppen ses varje vecka för att ur olika synvinklar kunna diskutera frågor som rör LLL – allt från rent administrativa aspekter till frågor om hur de ska marknadsföra kurserna på ett bra sätt. På Chalmers har man istället gjort livslångt lärande till ett eget utbildningsområde med en egen utbildningsområdesledare (motsvarande prodekan) där till exempel uppdragsutbildningen bildar en underkategori till livslångt lärande.

Ett steg i den här riktningen kan vara att vid Uppsala universitet utse lärarrepresentanter ansvariga med administrativt stöd för livslångt lärande vid varje vetenskapsområde och att utöka uppdragsutbildningens uppdrag. Projektets förslag till intern organisation presenteras närmare i kapitel 6.

3.3 Delprojekt kursutbud och pedagogik

I budgetpropositionen för 2021 tillförde staten extra medel i grundutbildningsanslag till högskolor och universitet. En betydande del (259 mkr) av dessa extra medel satsades på området livslångt lärande (Prop. 2020/21:1). Uppsala universitet tilldelades 22 mkr för utbildning riktad direkt mot ett livslångt lärande. Satsningen har sedan förlängts i budgetpropositionen inför 2022 och då även utökats till en tre-årig satsning 2022-24 (Prop. 2021/22:1). Värt att notera är att ersättningsbeloppet universitet och högskolor får per helårsstudent är på motsvarande nivå som ett lärosäte normalt får avräkna för både helårsstudent och helårsprestation.

⁴ <https://www.tidningencurie.se/debatt/ge-larosatena-oronmarkta-pengar-for-livslangt-larande/#>

2022-01-26

Under projektets gång har tagits fram ett dokument med goda exempel från respektive vetenskapsområde (Bilaga 2b). Det är dels listor över enstaka kurser för LLL men även länkar till kurspaket, koncept och olika aktiviteter med fokus på LLL. En viktig del är att beskriva olikheterna mellan universitetets vetenskapsområden och vad vi kan lära oss av varandra. I förlängningen vore det intressant att koppla olika teman såsom universitetets olika styrkeområden till satsningar inom livslångt lärande. Styrgruppen konstaterar att det är för tidigt i processen att ta något beslut för temaområden utan varje vetenskapsområde behöver få hitta sitt arbetssätt för livslångt lärande först. Det är dock viktigt att vi inte glömmer möjligheten att skapa gemensamma utbildningssatsningar. Även om det är svårt att hitta en gemensam strategi just nu så bör ambitionen vara att få till det längre fram och att förnya universitetets sätt att samarbeta kring utbildning.

I kapitlet 3.1.2 ovan skrivs behov av att utse lärarrepresentanter med administrativt stöd ansvariga för livslångtlärande vid varje vetenskapsområde och att utöka uppdragsutbildningens uppdrag. Syftet är att underlätta och skapa interna kontaktvägar och samarbete mellan vetenskapsområden och till övriga stödfunktioner. Det behöver finnas ett internt erfarenhetsutbyte och en kontaktpunkt för fakulteter och institutioner att vända sig för rådgivning. En sådan organisation skulle också underlätta strävan att utöka utbudet av kurser tillgängliga för livslångt lärande och att utveckla former för att ta fram kurser i dialog med avnämare och samverkanspartners.

3.3.1 Pågående initiativ

Projektet finansierar en pilotsatsning för hur uppdragsutbildningen kan bli mer involverad i universitetets ordinarie utbildning och då med fokus på att skapa utbildning för yrkesverksamma. Tillsammans med universitetets strategiska partnerskap med NCC genomförs en seminarierie på tema återbruk i byggbranschen. Lärare och forskare från flera vetenskapsområden är med och förhoppningen är att det här konceptet kan vidgas och arbeta utifrån fler teman. Bilaga 3

Ett annat intressant initiativ är *Transformers - Leadership for transformative change*. Finansiärerna Sida, Vinnova och Svenska Institutet har en gemensam utlysning kring ett globalt ledarskapsprogram och hur man kan arbeta med samhällsomställning för en hållbar framtid. Uppsala universitet koordinerar en ansökan tillsammans med KI, SLU, WWF, SKR och Business Sweden. Klas Palm, UUSI är samordnare med ett starkt stöd från uppdragsutbildningen. Ansökan har blivit en av tre som gått vidare till steg 2 och om konsortiet får uppdraget innebär det ett program för lärande på 30 miljoner, fördelat över 5 år.

Det är också intressant att följa förslagen kring digitaliseringslyft och hållbarhetslyft som framkommit vid vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskaps samarbete med STUNS och som nu tagits vidare av institutionen för samhällsbyggnad och industriell teknik. Det handlar om utveckling av utbildning som kan leda till både fristående kurser och mer skraddarsydd uppdragsutbildning. Bilaga 4

Projektet vill föreslå genomförandet av en intern utlysning av medel för att skapa kurser riktade mot yrkesverksamma, förslagsvis från liknande upplägg man har haft med utlysning för tvärvetenskapliga kurser⁵ och pedagogiska utvecklingsmedel (PUMA)⁶.

Vidare vill projektet också föreslå att universitetet ser över den interna fördelningsmodell som används för livslångt lärande medlen till respektive vetenskapsområde så att regeringens intention att

⁵ <https://mp.uu.se/sv/web/info/undervisa/pedagogisk-utveckling/tvarvetenskapliga-kurser>

⁶ <https://mp.uu.se/sv/web/info/undervisa/pedagogisk-utveckling/utvecklingsprojekt/projektmedel>

2022-01-26

de ska bidra till att skapa fler möjligheter till omställning och vidareutbildning för personer mitt i livet kan underlättas (Prop 2021/22:1).

3.4 Delprojekt stöd och regelverk

Projektet har tittat på möjliga knäckfrågor när det gäller regelverket för arbetet med livslångt lärande och lämnat en rapport med behov av åtgärder och konsekvenser utifrån dem. (Bilaga 2c)

Det konstateras att universitetet i och med en satsning på livslånga lärandet står inför ett paradigmskifte. För att få utbildning för yrkesverksamma att bli så flexibelt som målgruppen önskar så måste universitetet gå från enhetlighet och masshantering till flexibilitet och individuella lösningar. Helst också med snabbare ledtider.

Tabell 1. Scenarier och konsekvenser för förändringar i stöd och regelverk för antagning och skapande av kurser för livslångt lärande.

Scenario	Konsekvenser
1. UU fortsätter att använda de stabila och kvalitetssäkrade arbetssätt vi har och erbjuder kurser för yrkesverksamma i enlighet med ordinarie policy och antagningsomgångar.	+ Lätt att omsätta i praktiken + påverkar inte dagens sätt att arbeta nämnvärt - gnissel i verksamheten och önskemål om speciallösningar - kan i förlängningen leda till ett lågt söktryck då det visar att UU inte är en aktör som satsar på LLL
2. UU fortsätter med ordinarie system men ökar möjligheten att använda supplementet mer strukturerat för att skapa möjligheter att öppna för nya kurser inför vårterminen (dvs inför höstens utlysningssomgång). UU gör det möjligt att märka upp kurser för marknadsföring till yrkesverksamma i UU:s kursutbud och öka möjligheten för att inrätta kurser om mindre än 5 högskolepoäng.	+ Enkel väg för att göra utlysning och antagningssystem något mer flexibelt + Ger möjlighet att enklare marknadsföra utbudet till målgruppen + möjliggör för kortare kurser och moduler av dagens kurser - fortfarande ett relativt trubbigt och långsamt system. - något mer resurskrävande
3. UU gör det möjligt att märka upp kurser för yrkesverksamma i kursutbudet och skapar en särskild antagningsmodell för hur de kan göras mer tillgängliga utifrån det stödsystem vi har idag. UU kan också vara mer flexibla och öppna för att göra egna enskilda utlysningar.	+ skapar möjligheter för att flexibla lösningar för kurser för yrkesverksamma + enklare att marknadsföra utbudet för livslångt lärande - resurskrävande och därmed kostsamt
4. UU arbetar aktivt för att skapa ett nytt stödsystem så att kurser för yrkesverksamma kan lysas ut så flexibelt som målgruppen önskar. Det skapas en separat UU plattform där ett flexibelt kursutbud presenteras och som kan växla hela tiden.	+ Skapar möjligheter för att flexibla lösningar för kurser för yrkesverksamma - Mkt resurskrävande och därmed kostsamt, svårt att genomföra med dagens finansieringsmodell - Kan ge ett rörigt intryck för våra grundstudenter och eventuellt påverka antagningen och undervisningen negativt när mer resurser används för administration

2022-01-26

Det har dock visat sig att det endast delvis är regelverket som ställer till problem. Snarare handlar det mer om resurser och en brist på adekvat systemstöd. Universitetet behöver hitta en balans för att få ett effektivt resursutnyttjande i de individuella och flexibla lösningarna. Att möta målgruppens önskemål innebär en stor förändring av nuvarande policy kring att hela tiden vara transparenta med universitetets kursutbud. Här behöver universitetet arbeta vidare och bestämma sig för hur mycket resurser som ska satsas på livslångt lärande och vilka förändringar i den nuvarande policyn man är beredd att göra. Projektet har landat i fyra möjliga scenarier. Dessa listas i tabell 1 tillsammans med en konsekvensanalys av vad varje scenario skulle innebära. Vilken väg universitet ska välja handlar också om vilken finansieringsmodell som används och mängden öronmärkta medel.

Oavsett vilket scenario universitetet följer kommer validering och reell kompetens att vara ett område som behöver bevakas. Uppsala universitet har idag en liten organisation för att bedöma reell kompetens. Det är ett område som med största sannolikhet kommer att öka och här kommer behövas ökade resurser, både på central nivå och ute på institutionerna där ämneskompetens finns.

3.5 Delprojekt marknadsföring

Delprojektet har levererat ett förslag till process, organisation och roller i marknadsföringsarbetet med livslångt lärande. En ingång⁷ för livslångt lärande finns nu på utbildningswebben och utifrån målgruppsanalysen kommer relevant innehåll successivt att läggas till.

Grundidén är att kommunikationsavdelningen ansvarar för de övergripande aktiviteter och underlag som är relevanta för hela lärosätet, medan respektive vetenskapsområde vid behov själva ansvarar för att initiera och genomföra mer specifika rekryteringskampanjer för utbildningar inom det egna området.

Man har också arbetat med en målgruppsanalys som kommer att utvecklas succesivt med universitets arbete med livslångt lärande. Budskapsplattform, tonalitet, visuellt koncept och övergripande kommunikationsstrategi ska vara helt klara i januari och utifrån detta kommer synlighetskampanjer riktade till målgruppen att utformas. Gruppen har även tagit fram en plan för kommunikationsavdelningens arbete med marknadsföring av utbildning inom livslångt lärande under 2021-2022.

3.5.1 Målgrupp och budskap

En viktig grundförutsättning för att kunna tillhandahålla rätt utbildningar och marknadsföra dem på rätt sätt är att det finns ett bra kunskapsunderlag om målgruppens motiv och upplevda hinder för utbildning. I delprojektet konstateras att målgruppen för livslångt lärande inte är homogen utan består av flera olika segment, vart och ett med olika behov och förutsättningar. En nationell enkätundersökning om livslångt lärande, LL-barometern⁸, är också genomförd av leverantören av den årliga svenska undersökningen Ungdomsbarometern (bilaga 5).

I samband med att LL-barometern presenterades för styrgruppen beslutades att den övergripande, prioriterade målgruppen för universitetets arbete med livslångt lärande är personer med en akademisk examen som är intresserade av fortbildning för att stärka sin position på arbetsmarknaden. Kunskap om denna övergripande målgrupp har sammanställts i ett personporträtt,

⁷ <https://www.uu.se/utbildning/for-yrkesverksamma>

⁸ <https://mp.uu.se/documents/432512/596830022/LL-Barometern+-+M%C3%A5lgruppsanalys+-+UU+-+2021.pdf/9a483360-6798-94d0-443b-4b7e5114a5e1>

2022-01-26

en s.k. persona. Persona och journey map finns tillgängliga online⁹ för alla som arbetar med livslångt lärande och kommer successivt att uppdateras.

För livslångt lärande är grundbudskapet **Hela livets universitet**. Utgångspunkten är att gå bort från bilden av att universitetsstudier är något som sker endast en gång i livet. LL-barometern visade tydligt att en orosfaktor är rädslan från målgruppen att inte passa in i universitetsvärlden. Det är därför viktigt att visa att universitetet alltid finns där och att det är en naturlig del av människors utveckling genom karriären och livet.

3.5.2 Konkurrens

Delprojektet har genomfört en begränsad översyn av hur några andra svenska lärosäten marknadsför sina erbjudanden om livslångt lärande. Utgångspunkten var att utifrån lärosätenas webbsidor titta på hur de presenterar sitt arbete med livslångt lärande vad gäller utbud, kurser och program. Vilka särskilda ämnesområden eller yrkesgrupper är i fokus och finns det något tydligt budskap eller koncept?

Följande lärosätens webbplatser besöktes: Stockholms universitet, Göteborgs universitet, Lunds universitet, Linnéuniversitetet, Linköpings universitet, Umeå universitet samt KTH.

Delprojektet har också genomfört två informella intervjuer med Oulu University of Applied Sciences, Finland och Utrecht University, Nederländerna.

Slutsatserna är att endast några få lärosäten verkar ha gjort samlade ansträngningar att marknadsföra LLL. Några goda exempel på webbsidor finns och här har vi i Uppsala mer att göra för att anpassa både struktur och innehåll till målgruppernas behov. Inget lärosäte har gjort ansträngningar för att positionera sig med ett tydligt budskap så här finns en möjlighet för Uppsala att ta täten. Med ett tydligt budskap som kommuniceras systematiskt kan vi få uppmärksamhet för vårt erbjudande.

De två utländska universiteterna har mycket olika förutsättningar men tydligt är att de tar livslångt lärande på stort allvar och avsätter de resurser som krävs för att göra det på ett vettigt sätt. Viktigt att notera är att båda lärosätena tar ut studieavgifter för den här typen av utbildningar. Båda lyfter fram några nyckelfaktorer:

- Vikten av att få fakulteterna med på tåget och förstå att detta är en ny marknad där spelreglerna är annorlunda.
- Anmälningssprocesser och hantering av intresseförfrågningar måste vara mycket smidigare och snabbare än vad vi som lärosäten normalt erbjuder.
- Utbildningsformer och kursinnehåll måste anpassas till vad som efterfrågas.

3.6 Omvärldsbevakning

Omvärldsbevakning är ett område som inte riktigt belysts i projektet men en sammanställning av de rapporter som kommit projektet till kännedom under år 2021 presenteras i bilaga 6. Det är tydligt att det i vår omvärld pågår ett febrilt arbete kring livslångt lärande och att Uppsala universitet här behöver hänga med.

Sammanställningen har genomförts i samarbete med projektet för livslångt lärande vid vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap så därför är sammanställningen av undersökta arbetsgivare och arbetstagare inriktade mot deras områden. Sammanställningen är en bilaga till

⁹ <https://uxpressia.com/w/PISBo/p/TTuxN>

2022-01-26

projektets kartläggning av behovsinventering och omvärldsbevakning vad gäller aktörer, behov och intresse inklusive ett förslag på process för kontinuerlig uppföljning. Bilaga 4

I bilaga 7 finns också en sammanfattning av studenternas perspektiv på livslångt lärande sammanställt av Adam Hallberg, studentrepresentant i styrgruppen.

4 Måluppfyllelse

Tabell 2. Projektets mål enligt projektplan med måluppfyllelse och kommentar (Bilaga 8)

Projekt mål	Måluppfyllelse/leverans	Kommentar
1. Att universitet tydliggjort vilka arbetsätt, förutsättningar, incitament och behov man ser för arbetet med ett livslångt lärande inom universitetet och för respektive vetenskapsområde	Projektet har levererat en budskapsplattform och förslag till internt arbetsätt för det livslånga lärandet. Bilaga 2a	Projektet har identifierat centrala frågeställningar och kommer med förslag på hur arbetet kan drivas vidare. Det är tydligt att det finns behov av en gemensam linje samtidigt som respektive vetenskapsområde har olika ingång till livslångt lärande.
2. Att universitetet har tagit fram koncept och utbildningsmodeller för olika målgrupper och kurs typer anpassade för ett livslångt lärande	Delvis uppfyllt Bör ske inom respektive vetenskapsområde. En lista med goda exempel från respektive vetenskapsområde över enstaka kurser, länkar till kurspaket, koncept och olika aktiviteter med fokus på livslångt lärande har tagits fram. Bilaga 2b	Ett viktigt resultat i projektet är olikheterna mellan universitetets vetenskapsområden och att gå vidare med hur vi kan samverka och lära oss av varandra. Det är en utmaning som bör gå att vända till en styrka.
Att universitetet vet vilka förändringar och justeringar som krävs i universitetets ramverk för utbildning för ett hållbart och långsiktigt arbete för ett livslångt lärande	Projektet har identifierat möjliga knäckfrågor i ramverket för arbete med livslångt lärande och lämnat en rapport med förslag/behov av åtgärder och konsekvenser av dessa. Bilaga 2c	Här behöver universitetet arbeta vidare och bestämma sig för hur mycket resurser som ska satsas på att bemöta målgruppen för livslångt lärande och vilka förändringar i nuvarande policy man är beredd att göra.
Att universitet har ett bra system för att attrahera rätt målgrupp och synas med sitt arbete för ett livslångt lärande	Projektet har arbetat fram ett marknadsföringskoncept för livslångt lärande som kommer att rullas ut successivt. En budskapsplattform kommer att presenteras i januari 2022. Bilaga 2d	Då projektet ej prioriterat några teman eller områden för LLL så är målgruppen väldigt bred.
Att universitetet har ett bra system för att fånga influenser kring vad som görs inom området nationellt och internationellt.	Delvis uppfyllt Det finns delar av omvärldsbevakning inom	En viktig uppgift för det fortsatta arbetet med livslångt lärande.

2022-01-26

respektive arbetsgrupps rapporter
men ingenting konkret.**Att universitetet identifierat
nyckeltal och förslag på mätbara
indikatorer för satsningen på
livslångt lärande samt förslag hur
dessa kan följas upp kontinuerligt**Delvis uppfyllt

Preliminära nyckeltal är antal
helårsprestationer, antal studenter
och antal kurser identifierade för
livslångt lärande.Det är en viktig uppgift för det
fortsatta arbetet med livslångt
lärande att identifiera detaljerade
nyckeltal och mätbara indikatorer
för satsningen på livslångt lärande.

5 Budgetuppföljning

Tabell 3. Projektets kostnader

<i>Aktivitet</i>	<i>Kostnad</i>
Lön projektledare 35%, 8 mån	218 000
LL-Barometern	135 000
Budskapsplattform	171 800
Pilotprojekt återbruk	123 000
Annonser	6 097
Översättning	3 609
Kommande	
Seminarium 16 feb 2022	100 000
Trycksaker och presentationsmaterial	50 000
Totalt	802 100

6 Överlämnande

Projektet överlämnas med förslag till fortsatt arbete och implementering. Det är tydligt att det finns behov av att fortsätta påbörjat arbete och utveckling av organisationen för att implementera livslångt lärande vid universitetet. Projektet har visat att livslångt lärande är en universitetsgemensam fråga som behöver ett samlat grepp och det är viktigt att processen går vidare utan att tappa fart.

Överföringen mellan förvaltningens centrala delar och respektive vetenskapsområde är av stor vikt och här behövs en styrning för intern samverkan kring livslångt lärande med bred representation. Dagens styrgrupp ställer sig positiv till att fortsätta som en intern referensgrupp och det fortsatta arbetet bör ledas av en central projektledare från planeringsavdelningen.

För att nå visionen att Uppsala universitet är ett nationellt ledande universitet för livslångt lärande har projektet identifierat en rad behov som behöver bemötas. Det handlar om att synliggöra möjligheterna för ett livslångt lärande vid Uppsala universitet och att skapa en effektiv organisation för ett attraktivt kursutbud. Styrgruppen vill se beslut i frågor som styrning och ansvar, organisation och finansiering.

2022-01-26

6.1 Synliggöra livslångt lärande

- **Behov av samlad ingång med nyttigt innehåll**
Universitetet behöver en samlad ingång och tydliga kontaktpersoner för externa intressenter som vill ha kontakt med universitetet om livslångt lärande. Ingångsportalen på uu.se är ett första steg som behöver utvecklas. <https://www.uu.se/utbildning/for-yrkesverksamma/>
- **Tydligare uppdrag kring kommunikation och resursförstärkning, både centralt och på fakultetsnivå**
Yrkesverksamma är en delvis ny målgrupp för universitetets studentrekrytering och idag är erbjudande för presumtiva studenter samlat på webben genom livslångt lärande projektets försorg. Information och innehåll behöver utvecklas ytterligare för att nå effektmålen kring målgruppens behov och att synliggöra och marknadsföra universitetets utbud av kurser. Projektet föreslår tydligare uppdrag kring kommunikation och resursförstärkning, både centralt och på fakultetsnivå. Här är det viktigt att utvecklingen av det livslånga lärandet samverkar med alumnarbetet.
- **Systematisk omvärldsbevakning**
Universitetet bör skapa rutiner och ett systematiskt arbetssätt för omvärldsbevakning inklusive kartläggning och samarbeten. I bilaga 4 presenteras en momentan bild av dagens situation men för att erbjuda ett aktuellt och attraktivt utbud av kurser för kompetensutveckling för yrkesverksamma krävs kontinuerlig uppdatering. Respektive vetenskapsområde ansvarar för sin omvärldsbevakning men det bör finnas en gemensam plattform för utbyte och att samla bevakning av gemensamma nyckelaktörer.

6.2 Organisation

- **Utse övergripande ansvarig för livslångt lärande**
Rektor bör utse övergripande ansvarig för livslångt lärande vid universitetet. Arbetet med livslångt lärande handlar om både utbildning och samverkan vilket gör att både Rådet för utbildning och Rådet för samverkan bör vara involverade i universitetets ambitioner.
- **Utökad uppdrag för avdelningen för uppdragsutbildningen**
Motsvarande funktion som UU Samverkan har kring forskningssamverkan med det omgivande samhället behövs även inom utbildning. Här bör universitetet nyttja kompetensen inom uppdragsutbildning. Projektet föreslår ett breddat uppdrag till avdelningen för uppdragsutbildning att arbeta med hela universitetets utbildning riktad till yrkesverksamma. Här finns behov av att utveckla uppdraget och att ta fram en finansieringsmodell. Den bör också byta namn till förslagsvis avdelningen för livslångt lärande eller avdelningen för kompetensutveckling av yrkesverksamma.
- **Behov av kompetens och resurser på lärar- och tjänstemannanivå**
För att nå effektmålen att satsningen på livslångt lärande ska stärka universitetets nuvarande utbildning så behövs på områdes-/fakultetsnivå lärare och tjänstemän med uppdrag att arbeta med livslångt lärande. Vid varje vetenskapsområde bör därför ges uppdrag som koordinator för livslångt lärande med ett tydligt administrativt stöd.

Initialt kan detta, åtminstone till del, finansieras av medel avsatta för livslångt lärande.

2022-01-26

6.3 Skapa ett större kursutbud

- **Skapa förutsättningar för att ta fram nya kurser**

Projektet vill föreslå genomförande av en intern utlysning av medel för att skapa kurser riktade mot yrkesverksamma, förslagsvis från liknande upplägg som utlysningarna för tvärvetenskapliga kurser och pedagogiska utvecklingsmedel (PUMA).

Vidare föreslår projektet att universitetet ser över den fördelningsmodell som universitetet använder för särskilda medel för livslångt lärande till respektive vetenskapsområde så att regeringens intention att de ska bidra till att skapa fler möjligheter till omställning och vidareutbildning för personer mitt i livet kan underlättas (Prop 2021/22:1).

- **Beslut om ambitionsnivå**

Projektet har arbetat mot effektmålet att öka kunskapen inom universitetet om regelverk och förutsättningar för att underlätta ett effektivt arbete med livslångt lärande. Projektet har identifierat knäckfrågor i ramverket och lämnat en rad förslag/behov av åtgärder och även konsekvenser av dessa. För att komma vidare behöver universitetet bestämma sig för hur mycket resurser man vill satsa på livslångt lärande och även vilka förändringar i nuvarande policy man är beredd att göra. Det är tydligt att resurser kommer att krävas både centralt på studentavdelningen men även inom respektive vetenskapsområde om man vill skapa en större flexibilitet. Projektet vill i första hand föreslå scenario 2 eller 3.

- **Oavsett utbyggnad av livslångt lärande behövs mer resurser för validering av reell kompetens**

Både centralt och på fakultetsnivå kommer det oavsett utbyggnaden av livslångt lärande att behövas mer resurser för validering av reell kompetens. Alla de stödfunktioner som arbetar med råd till studenter behöver förstärkt kompetens för en ny målgrupp. Några områden som omfattas är studentavdelningen, avdelning för gemensam service, avdelningen för universitetspedagogik, universitetsbiblioteken, språkverkstaden och studenthälsan.

Avslutningsvis vill projektet skicka med överlämningen att även det fortsatta arbetet med livslångt lärande vid Uppsala universitet med fördel fortsätter inriktas efter de effektmål som är uppsatta i projektplanen:

- Att synliggöra universitetets utbud av kurser och marknadsföra det till nya målgrupper för ett livslångt lärande.
- Att kartlägga målgruppens behov, intresse och förutsättningar, samt målgruppsanpassa marknadsföringen.
- Att utöka utbudet av kurser tillgängliga för livslångt lärande och utveckla former för att ta fram kurser i dialog med avnämare och samverkanspartners.
- Att öka kunskapen inom universitetet om regelverk och förutsättningar för att underlätta effektivt arbete med livslångt lärande.
- Att utveckla alumnsamverkan för att bibehålla kontakt med alumner för ett ömsesidigt nyttiggörande och ett livslångt lärande.
- Att satsningen på livslångt lärande stärker universitetets nuvarande utbildning och yrkeslivsanknytning.
- Att verksamheten och relevanta stödfunktioner samverkar kring ett livslångt lärande.

2022-01-26

7 Erfarenheter

Det är bra att ett universitetsövergripande projekt sätts igång när det livslånga lärandet kom på agendan. Projektet har haft ett viktigt syfte i att inleda en diskussion om universitetets syn och roll för det livslånga lärandet. Styrgruppens breda sammansättning har gjort att dialogen kommit igång över hela universitetet.

Projektet har pågått parallellt med att regeringen kommit med nya medel för livslångt lärande. Det har därmed fungerat som en viktig ögonöppnare för att se behovet av att universitetet sätter upp vilka mål man har för utbildning kring ett livslångt lärande.

Projektet har identifierat centrala frågeställningar och kommer med förslag på hur arbetet kan drivas vidare. Det är tydligt att det finns behov av en gemensam linje samtidigt som respektive vetenskapsområde har olika ingångar till livslångt lärande. Vid universitetsövergripande projekt där samtliga vetenskapsområden förväntas bidra med tid och resurser är det dock viktigt att projektdirektivet är väl förankrat vid respektive vetenskapsområde.

Att projektet framkom så hastigt och mitt i Coronapandemin har skapat en situation där det genomgående varit tidsbrist och svårigheter att få ihop rätt personer. Det är bra att det funnits ekonomiska resurser avsatta för projektet men det är också tydligt att det inte är rena pengar som behövs i en förstudie som denna utan tid och arbete från insatta personer vid respektive vetenskapsområde. Röster från sista styrgruppsmötet:

- *Projektet har varit en kvalificerad övning i samarbete där vi brottats med att samla hela universitetet och lärt oss mycket kring varandras arbetssätt och organisation.*
- *Det har varit svårt att få loss kompetens men konstaterar att frustrationen i början av projektet bytts ut till en gemensam vilja och att det verkligen ska betonas att LLL är en universitetsgemensam fråga som behöver ett samlat grepp.*
- *Projektet har vänt på många stenar och lärt oss mycket. Det är viktigt att universitetet nu inte tappar fart utan att processen går vidare.*

Från projektets sida kan man se både för- och nackdelar med att använda projektets styrgrupp även som en arbetsgrupp. Det har skapat ett stort engagemang, vilket varit mycket positivt samtidigt som det ibland blev svårt att hålla isär rollerna när man agerade som styrgrupp respektive arbetsgrupp. Det var en klar fördel att separera ordförandeskapet i de båda grupperna.

8 Bilagor

Bilaga 1. ”Livslångt lärande vid Uppsala universitet” Projektets delrapport juni 2021 [Länk](#)

Bilaga 2. Sammanställda leveranser från respektive arbetsgrupp

- a) Leveranser Samverkan [Länk](#)
- b) Leveranser Kursutbud och pedagogik [Länk](#)
- c) Leveranser Stöd och regelverk [Länk](#)
- d) Leveranser Marknadsföring [Länk](#)

Bilaga 3. ”Återbruk i byggbranschen” pilotprojekt för intern samverkan [Länk](#)

Bilaga 4. Kartläggning av aktörer, behov och intresse inklusive ett förslag på process för kontinuerlig uppdatering, TEKNAT 2021/18 [Länk](#)

2022-01-26

Bilaga 5. LL-barometern 2021 Målgruppsanalys för Uppsala universitet [Länk](#)

Bilaga 6. Sammanställning av LLL rapporter under 2021 [Länk](#)

Bilaga 7. Översikt av studentperspektivet på LLL [Länk](#)

Bilaga 8 Projektplan [Länk](#)